

матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ)/уклад.: ЛМ Капченко та ін., 2015, 303-308.

2. Олійник В. В., Кириченко М. О., Отич О. М., Сорочан Т. М., Бондарчук О. І., Діденко Н. Г., Скрипник М. І. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах розбудови Нової української школи. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України)*, 2017. С. 382–391.

3. Ребуха, Л., Зварич, Г. (2023). Навчання у вищій школі: формування управлінської компетентності у майбутніх педагогів. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*, 1(05), 114–124. DOI : <https://doi.org/10.35774/gsip2023.01.114>

4. Ребуха Л. З. Професійна підготовка майбутніх фахівців управління закладами освіти на засадах міждисциплінарної інтеграції. *Гуманітарні студії*, 2021. № 1. С. 113–123.

5. Чугаєвський В. Г. Керівник навчального закладу: проблеми підготовки. [Електронний ресурс]. URL : Mnf_2010_2_22%20(1).pdf

Ольга Гриньку

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності «Управління закладами освіти»,
Західноукраїнський національний університет*

Науковий керівник – Ганна Зварич

*доктор філософії (PhD) з освітніх, педагогічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет*

ПОДОЛАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ В УПРАВЛІНСЬКОМУ СПІЛКУВАННІ

Здійснюючи аналіз процесу спілкування, ми щораз переконаємося, що спілкування – це дієва комунікація, в котрій здійснюється обмін думками, переживаннями, міркуваннями, настроями, бажаннями та ін. [1; 5]. В даному випадку під спілкуванням розуміється процес обміну. Насправді інформація яка передається має здатність формуватися, уточнюватися та розвиватися. Однак у процесі спілкування часто виникають труднощі, нерозуміння. Причиною цього можуть бути комунікативні бар'єри, що виникають у процесі управлінського спілкування [3]. Так, під час ділового спілкування можливим є виникнення принаймні трьох комунікативних бар'єрів та їх різних модифікацій, де перші два забезпечують захист від джерела інформації, останній – захист від повідомлення.

Розкриємо їхнє сутнісне значення:

1. Бар'єр «авторитет». Поділ усіх індивідів на авторитетних та неавторитетних, особа довіряє лише першим і відмовляє у довірі іншим. Відповідно довіра і недовіра ніби персоніфікуються і залежать не від особливостей інформації, що передається, а від того, хто її проговорює.

2. Бар'єр «уникнення». Особа уникає джерел впливу, ухиляється від контакту із співрозмовником. Однак, якщо це зробити неможливо, то вона намагається докласти всіх зусиль, щоб не сприймати дане повідомлення, що

проявляється у її неухважності, не слуханні, тому часто навіть не дивиться на співрозмовника й послуговується будь-яким приводом для завершення розмови.

3. Бар'єр «нерозуміння». Нерідко джерело інформації (співрозмовник) заслуговує на довіру, є авторитетним для особи, проте інформація не сповна видається зрозумілою й почуте не постає дохідливим (не чуємо, не бачимо, не розуміємо).

Нині науковці виділяють чотири бар'єри нерозуміння: фонетичний (фонема – звук), семантичний (семантика – смислове значення слів), стилістичний (стилістика – стиль викладу, відповідність форми та змісту), логічний. Фонетичний бар'єр нерозуміння виникає у таких випадках: коли розмовляють іноземною мовою; використовують велику кількість іноземних слів чи спеціальну термінологію; коли говорять швидко, невиразно та з акцентом. Семантичний бар'єр нерозуміння виникає, коли фонетично мову сприймаємо як «нашу», але за змістом вона нам видається «чужою». Стилiстичний бар'єр нерозуміння виникає тоді, коли особа зобов'язана зрозуміти зміст спілкування, але коли відбувається невідповідність між формою та змістом, тоді саме виникає даний бар'єр. Бар'єр логічного нерозуміння виникає в особі за умови, якщо інша людина говорить чи робить щось у протиріччі з правилами логіки, тоді особа не лише відмовляється це зрозуміти, але й емоційно сприймає озвучені слова негативно. У цьому випадку логіка є лише одна правильна – наша [2; 4; 7].

Таким чином, бар'єри у спілкуванні управлінця закладом освіти з підлеглими не є результатом свідомого, довільного та спрямованого захисту від впливу інформації. Система бар'єрів є своєрідною автоматизованою охороною, що автоматично перекриває підступи до людини. В іншому випадку психіка особи просто б не витримала й не опрацювала великої кількості нової інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гораш І. А. «Комунікативний потенціал управлінської діяльності». *Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері*, 2024. № 3. С. 6–8. URL : <https://jitas.donnu.edu.ua/article/view/15415>.
2. Кривобок К. В., Котельникова Ю. М., Кінас І. О. Міжкультурні особливості в процесі управлінських комунікацій. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. Всеукраїнський науковий журнал*, 2023. № 1-2. С. 18 – 24.
3. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу: навч. посіб. / ДонНУ імені Василя Стуса. Вінниця : Твори, 2018. 196 с.
4. Ребуха Л. З., Мазурик Н. Ю. Педагогічні умови формування управлінської комунікативної толерантності у майбутніх фахівців закладів освіти. Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції. (Тернопіль, 20 трав. 2021 р.) Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 193–195.
5. Ребуха Л. З., Рудакевич О. М. Особливості міжкультурної комунікації у практиці соціальної роботи в умовах поліетнічного регіону. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»* : зб. наук. пр. 2020. Вип. 1 (11). С. 207–210.

6. Штурхецький С. В. Комунікативний потенціал місцевого самоврядування в Україні: монографія. Рівне : ТОВ «Овід», 2017. 146 с.
7. Braslauskas J. Effective creative intercultural communication in the context of business interaction: theoretical and practical aspects. *Creativity studies*, 2020. Vol 13. №1.

Ольга Кулік

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності «Управління закладами освіти»,
Західноукраїнський національний університет*

Науковий керівник – Ганна Зварич

*доктор філософії (PhD) з освітніх, педагогічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Істотну роль у забезпеченні професійної роботи керівників закладів освіти відіграє контроль та використання соціально-психологічного потенціалу колективу. Це має враховуватись при комплектуванні кафедр, в індивідуально-виховній роботі та професійній підготовці педагогів, а також при виборі оптимальних стилів та методів керівництва залежно від рівня розвитку педагогічного колективу, результатів адаптації всіх його членів до вимог професії та особливостей міжособистісних взаємин.

Для досягнення високого рівня результативності у педагогічній діяльності необхідні соціально-психологічна компетентність та ефективність в управлінській діяльності керівника закладу освіти, а також його здатність враховувати умови та фактори у цілісному взаємозв'язку, змога виявляти пріоритетні напрямки управлінської діяльності та ефективно реалізовувати в них свою соціально-психологічну підготовку та компетентність [1–2].

Тому обрання керівних кадрів, їх підготовка, перепідготовка та подальший контроль за їх просуванням, відіграють вирішальний вплив на всі процеси управління педагогічним колективом.

У свою чергу управлінська діяльність багатогранна та здійснюється за багатьма напрямками. Тут задіяні педагоги, знання, інформація, технічні засоби. Усе це разом утворює комплексне соціально-психологічне середовище, де можна отримати великий обсяг інформації і при цьому не вміти її досліджувати. Тоді як виважене, збалансоване введення у дію всіх елементів управлінської діяльності здатне надавати цьому середовищу раціональність та ефективність. Тим самим комплексність соціально-психологічної компетентності розглядаємо як найважливішу спільну рису управлінської діяльності.

У контексті питання про складові компетентності керівника часто виділяють таку важливу категорію, як «загальна здатність до управління», під